

Lovforslag nr. L 17. Fremsat den 4. oktober 2007 af kirkeministeren (Bertel Haarder)

## Forslag

til

### Forslag til lov om ændring af lov om valg til menighedsråd

(Elektronisk berigtigede valglistes og elektronisk brevstemmeafgivning m.v.)

#### § 1

I lov om valg til menighedsråd, jf. lovbekendtgørelse nr. 610 af 6. juni 2007, foretages følgende ændringer:

1. I § 6, *stk. 1*, indsættes efter 2. pkt.: »Valgbestyrelsen vælges på menighedsrådets konstituerende møde.«

2. I § 6, *stk. 3*, indsættes efter »biskoppen,« »jf. § 30«.

3. § 7, *stk. 1, 3. pkt.*, ophæves.

4. § 8 affattes således:

»§ 8. Vælgerne optages på valglisten i den menighedsrådsreds eller det sogn eller kirke-distrikt, hvor de har fast bopæl.

*Stk. 2.* På valglisten optages vælgere, der senest 11.-dagen før valget er flyttet til menighedsrådsredsen, og som senest på denne dag har anmeldt dette til kommunens folkeregister.

*Stk. 3.* Vælgere, der senest 11. dagen før valget er flyttet fra én bopæl til en anden inden for samme menighedsrådsreds, og som senest denne dag har anmeldt dette til kommunens folkeregister, skal optages på valglisten under den nye bopæl.

*Stk. 4.* Vælgere, der senere end 11. dagen før valgdagen er flyttet fra en bopæl til en anden inden for samme menighedsrådsreds, eller som senere end denne dag har anmeldt flytningen til kommunens folkeregister, skal forblive optaget på valglisten under den hidtidige bopæl.

*Stk. 5.* Valglisterne udarbejdes på grundlag af oplysninger i Det Centrale Personregister (CPR).

*Stk. 6.* Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om udarbejdelse af valglistes samt disses indretning, herunder om udfærdigelse af elektronisk berigtigede valglistes og elektronisk afkrydsning af valglisten.«

5. I § 16, *1. pkt.*, ændres »2 uger« til: »2 dage«.

#### § 2

Loven træder i kraft den 1. marts 2008.

*Stk. 2.* Kirkeministeren kan for menighedsrådsvalget 2008 fastsætte regler om muligheden for elektronisk brevstemmeafgivning for vælgere, som er indehavere af en digital signatur (OCES).

#### § 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

## Bemærkninger til lovforslaget

### Almindelige bemærkninger

#### 1 Indholdsfortegnelse

#### 1 Indholdsfortegnelse

#### 2 Indledning

#### 3 Lovforslagets indhold

3.1 Den nuværende procedure for udfærdigelse af valglistor

3.2 Elektronisk berigtigelse af valglisten og elektronisk afkrydsning af valglisterne (afskaffelse af hoved- og supplementsvalglistor)

3.3 Elektronisk afgivelse af brevstemme (e-brevstemme)

#### 4 De økonomiske og administrative konsekvenser for staten, regioner og kommuner

#### 5 De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

#### 6 De administrative konsekvenser for borgerne

#### 7 De miljømæssige konsekvenser

#### 8 Forholdet til EU-retten

#### 9 Hørte myndigheder og organisationer m.v.

#### 10 Sammenfattende skema

#### *Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser*

Til § 1

Til § 2

Til § 3

#### 2. Indledning

Hensigten med lovforslaget er, at en elektronisk berigtigelse af de enkelte valglistor skal lette valgbestyrelsernes administrative arbejde op til valgdagen. Desuden afskaffes begreberne hovedvalgliste og supplementsvalgliste, således at valgbestyrelserne kun skal forholde sig til én valgliste på valgdagen.

Formålet med de elektronisk berigtigede valglistor er, at de allerede, når valgbestyrelserne modtager valglisterne, vil indeholde flere af de nødvendige oplysninger, end valglisterne gør i dag. Det er oplysninger, som valgbestyrelserne i dag er nødsaget til at berigtige manuelt. Konsekvensen af lovforslaget og elektronisk berigtigede valglistor er derfor, at valgbestyrelsernes arbejdsbyrde op til valgdagen mindskes betydeligt.

Endvidere gives vælgerne mulighed for til menighedsrådsvalget i 2008 at afgive en elektronisk brevstemme som et nyt alternativ til at møde op på valgdagen eller afgive en almindelig brevstemme.

Baggrunden for lovforslaget er dels at imødekomme ønsker om at gøre valgbestyrelsernes arbejde med menighedsrådsvalg lettere og dels at indhente erfaringer med elektroniske valg – i relation til muligheden for at afgive en elektronisk brevstemme.

Lovforslaget skal også ses i lyset af, at stemmeprocenten ved menighedsrådsvalgene fra 1980 og frem til 2004 har ligget mellem 15,5 – 17,5 pct., jf. nedenstående tabel A. Forsøg med elektronisk brevstemmeafgivning vil kunne være medvirkende til at give flere mulighed for at deltage i valg til menighedsråd.

*Menighedsrådsvalg 1980-2004*

År	Samlet antal menighedsråd	Afstemningsvalg		Stemme-beretigede	Afgivne stemmer	Stemme-procent
		antal	procent			
1980	2.180	378	17,3	1.261.548	195.163	15,5
1984	2.189	446	20,4	1.445.642	243.532	16,8
1988	2.196	395	18,0	1.351.916	241.281	17,8
1992	2.203	349	15,8	1.222.087	204.020	16,7
1996	2.219	331	14,9	1.136.954	183.472	16,1
2000	2.218	242	10,9	827.687	140.722	17,0
2004	2.217	198	8,9	639.857	112.200	17,5

Tabel A: Antal afstemningsvalg samt antal afgivne stemmer ved menighedsrådsvalgene 1980-2004. Angivet i antal og procent.

### 3. Lovforslagets indhold

#### 3.1 Den nuværende procedure for udfærdigelse af valglister

I dag genereres de enkelte valglister på baggrund af udtræk fra Det Centrale Personregister (CPR), som derefter sendes til valgbestyrelserne i papirform. På valgdagen skal valgbestyrelserne bruge valglisten til at markere, hvem der har afgivet stemme på valgstedet.

Forud for valgdagen skal valgbestyrelserne imidlertid have berigtiget valglisten, således at den indeholder ajourførte oplysninger om, hvilke vælgere der har valgt til menighedsrådet. Eftersom den valgliste, som valgbestyrelserne har modtaget i papirform, kun beror på oplysninger fra CPR, hvilket indebærer, at alle vælgere på valglisten står opført under bopæl, mangler valgbestyrelserne at berigtige listen med oplysninger om, hvor sognebåndsløserne, indenpastoratsflyttere og sognepræster har ønsket at udøve deres valgret.

Valgbestyrelsernes administrative opgave omkring valglisterne op til valgdagen består således i dag i manuel berigtigelse vedrørende: Sognebåndsløserne, personer der flytter til eller fra en menighedsråds-kreds inden for et pastorat, sognepræsters valgret, tilflyttere og almindelige brevstemmer. Når valgbestyrelsen i dag modtager en hovedvalgliste 8 dage før valgdagen, skal de således manuelt berigtige valglisten.

For så vidt angår sognebåndsløserne, som har bopæl i sognet, men som har valgt at udøve deres valgret i sognebåndsløserpræstens menighedsråds-kreds, skal valgbestyrelsen slette disse af listen. Ligeledes skal valgbestyrelsen i sognebåndsløserpræstens menighedsråds-kreds tilføje en sognebåndsløser på valglisten.

Hvad angår indenpastoratsflyttere skal valgbestyrelsen tilføje de folkekirkemedlemmer, som flytter fra én menighedsråds-kreds til en anden inden for det samme pastorat, men som har valgt at beholde deres valgret i den pågældende menighedsråds-kreds, på trods af at de er flyttet. Omvendt skal valgbestyrelsen slette de folkekirkemedlemmer, der er tilflyttet menighedsråds-kredsen, men som har valgt at udøve valgretten i deres hidtidige menighedsråds-kreds i pastoratet.

Sognepræsten har kun valgret i den menighedsråds-kreds, hvor vedkommende er ansat. Sognepræster, der er ansat i flere menighedsråds-kredse, kan vælge, i hvilken kreds de vil udøve deres valgret. Valgbestyrelsen skal derfor også håndtere disse tilfælde.

Valgbestyrelsen modtager endvidere 5 dage før valget en supplementsliste med de vælgere, der er flyttet til menighedsråds-kredsen, og som har anmeldt tilflytningen til kommunens folkeregister senest 7 dage før valgdagen. Disse skal også berigtiges på den endelige valgliste.

Inden valgdagen skal valgbestyrelsen ligeledes have berigtiget både hovedvalglisten og supplementsvalglisten med markeringer ved vælgere, der har brevstemt.

#### 3.2 Elektronisk berigtigelse af valglisten og elektronisk afkrydsning af valglisterne (afskaffelse af hoved- og supplementsvalglister)

Med lovforslagets § 1, nr. 4 gives der mulighed for at indføre en elektronisk berigtiget valgliste, der allerede ved valgbestyrelsens modtagelse af valglisten (papirform) er forsynet med oplysninger om, hvor sognebåndsløserne, indenpastoratsflyttere og sognepræster har valgt at udøve deres valgret, og hvem der allerede har brevstemt elektronisk. Dette vil indebære en væsentlig lettelse af valgbestyrelsernes administrative håndtering af valglisterne.

Valgbestyrelserne vil herefter alene skulle foretage manuel markering af de vælgere, der har benyttet sig af muligheden for at afgive en almindelig brevstemme til valget, foretage eventuelle mindre berigtigelser efter valglistens modtagelse, samt kontrollere de vælgere, der møder frem på afstemningsstedet på valgdagen, f.eks. at de samme vælgere ikke også har afgivet en elektronisk brevstemme. Anskuet i samspil med, at valgbestyrelsen kun skal forholde sig til én valgliste, letter den elektronisk berigtigede valgliste valgbestyrelserne for en væsentlig del af de administrative opgaver, som de udfører i forbindelse med valget.

For at muliggøre ovenstående vil Kirkeministeriet udvikle en elektronisk protokol (herefter benævnt SBL-protokollen) til afløsning for de fysiske (papirform) sognebåndsløserprotokoller.

Som konsekvens af den elektroniske protokol til registrering af sognebåndsløser og indenpastoratsflyttere vil det fremover være sognepræsten, som modtager en sognebåndsløser, der skal indtaste oplysninger om sognebåndsløseren, herunder hvor denne ønsker at udøve sin valgret. Tilsvarende skal sognepræsten, i det hidtidige bopælssogn, indtaste oplysninger om indenpastoratsflyttere, der ønsker at udøve valgretten i det hidtidige bopælssogn. Disse opgaver, der tids- og ressourcemæssigt er små, og som hidtil er løst manuelt af præsten bliver reguleret nærmere i bekendtgørelsen om stiftelse og ophør af sognebåndsløsning samt om sognebåndsløseres valgret til menighedsråd (nu bek. nr. 300 af 26. marts 2007) samt i bekendtgørelsen om valgret og valgbarhed ved flytning mellem menighedsråds kredse i et pastorat (nu bek. nr. 209 af 29. marts 2004).

Stiftsadministrationen kan få adgang til SBL-protokollen i forbindelse med f.eks. verificering af kandidatlistes og sognebåndsløseres udsættelse af ophørs-tidspunktet i forbindelse med sognebåndsløserpræstens forflyttelse, afskedigelse eller død.

Det er ikke intentionen med lovforslaget, at valglisten skal foreligge elektronisk på valgdagen i forbindelse med menighedsrådsvalget i 2008. Men set i lyset af den hurtige teknologiske udvikling anses det dog for hensigtsmæssigt, at den nødvendige hjemmel for anvendelse af elektronisk afkrydsning af valglisten tilvejebringes, således at der evt. kan anvendes elektronisk afkrydsning af valglisten i forbindelse med valg, der ligger efter menighedsrådsvalget i 2008.

### 3.3 Elektronisk afgivelse af brevstemme (e-brevstemme ved menighedsrådsvalget 2008)

Med lovforslagets § 2, stk. 2, kan kirkeministeren for menighedsrådsvalget i 2008 fastsætte regler for af-

givelse af en elektronisk brevstemme. Dette er udtryk for et ønske om øget borgerservice. Erfaringer fra f.eks. ælderrådsvalg i Frederiksberg kommune har vist, at brug af Internettet kan være med til at øge stemmedeltagelsen.

E-brevstemmeafgivning er et supplement til almindelig brevstemmeafgivning og er et yderligere alternativ til personligt fremmøde på valgdagen. Det er et tilbud til alle borgere, der har internetadgang og en digital signatur (OCES).

Identiteten mellem den, der e-brevstemmer, og opførelsen på valglisten (stemmeberettigelsen) sker ved anvendelse af digital signatur (OCES). Teknisk set vil vælgeren på afstemningswebstedet (valgsystemet), give sig tilkende med sin digitale signatur. Signaturen kontrolleres af det offentlige nøglecenter. Certifikatserveren kontrollerer signatursens ægthed og vil, såfremt denne er gyldig, returnere vælgerens cpr-nr, hvormed der herefter foretages et opslag i CPR.

Ved opslaget i CPR konstateres det om vælgeren er medlem af folkekirken. Såfremt det er tilfældet, vil systemet - fra CPR - modtage oplysning om det sogn vælgeren har bopæl i. Herefter foretager valgsystemet et opslag i SBL-protokollen for at kontrollere om vælgeren eventuelt, og i medfør af mulighederne for at udøve sin stemme andetsteds, har valgret i et andet sogn, end det vælgeren har bopæl i. Såfremt dette er tilfældet returnerer SBL-protokollen denne oplysning til valgsystemet.

Valgsystemet ved nu hvilken menighedsråds kreds vælgeren har valgret i. Herefter etablerer systemet adgang til »stemmesedlen« og vælgeren kan nu afgive sin stemme på en af de lister (herunder kandidater), der er opstillet i den pågældende valgkreds. Alternativt kan vælgeren, som ved det manuelle valg, stemme blankt.

I det øjeblik vælgeren stemmer og systemet registrerer stemmen, sker der en irreversibel (»envejsproces« – man kan kryptere, men ikke dekryptere) kryptering af vælgerens cpr-nummer og samtidig sender valgsystemet vælgerens cpr-nummer og koden for, hvilken menighedsrådsvalgkreds, der er stemt i til et andet system, hvor cpr-nummeret opsamles sammen med oplysning om, hvilken menighedsrådsvalgkreds der er stemt i.

Når vælgerens stemme er registreret i valgsystemet får vælgeren klar besked herom på skærmbilledet. Skærmdialogen vil understøtte, at vælgeren får den fornødne vejledning om, hvordan afstemningen skal foretages herunder ikke efterlades i tvivl om, om stemmen er registreret.

Valgsystemet, der er udviklet for IT- og Telestyrelsen, vil være tilgængeligt på [www.borger.dk](http://www.borger.dk).

Sikkerheden og valghemmeligheden sikres ved en lang række forskellige foranstaltninger:

- Anonymitet og valghemmelighed i forhold til den afgivne stemme sikres ved den irreversible kryptering, der betyder, at der ikke er nogen teknisk forbindelse mellem cpr-nummeret og stemmen. Når en vælger har stemt gemmes vælgerens cpr-nummer og koden for hvilken menighedsrådsvalgkreds, der er stemt i som det ene, og som det andet gemmes vælgerens stemme. Teknisk set er der ingen forbindelse mellem de to elementer, der desuden ligger i to adskilte systemer. Antallet af cpr-numre kan og skal afstemmes mod antallet af elektroniske brevstemmer (e-brevstemmer). Cpr-nummerne skal desuden anvendes til at berigtige den valgliste, der skal anvendes på valgdagen, hvor det skal være markeret hvilke vælgere, der har afgivet en e-brevstemme.
- Valgsystemets dialog med vælgerens pc sikres mod uvedkommendes aflytning ved anvendelse af eksempelvis SSL-kryptering.
- Driftssikkerheden (valgsystemets tilgængelighed for vælgeren) sikres ved at vigtige enheder i driftsmiljøet er dubleret i driftsmiljøet (redundans).
- Funktionsadskillelse, således at udviklings- og driftsmiljøet holdes adskilt. De der har udviklet systemet har ikke adgang til driftsmiljøet, der varetages af en anden organisation et andet sted, og de der varetager driften har tilsvarende ikke adgang til udviklingsmiljøet. Desuden ved at valgmyndigheden (Kirkeministeriet og menighedsrådene) får leveret valgfunktionaliteten af IT- og Telestyrelsen samt ved at Kirkeministeriets IT-Kontor ikke har adgang til hverken drifts- og eller udviklingsmiljøet.
- Certificering af det færdige program og driftsmiljø af en uvildig it-revisor forinden ibrugtagningen. Systemet er baseret på Open Source og derved vil det i princippet være muligt for enhver, der kan fortolke en sådan programmeringskode, at verificere at systemet håndterer data korrekt.

Når e-brevstemmeafgivningen lukkes, vil Kirkeministeriets IT-Kontor modtage udtræk fra systemet, som dels er oplysningen om, hvilke vælgere der har afgivet en e-brevstemme i en menighedsrådsvalgkreds med afstemningsvalg og dels oplysning om, hvor mange e-brevstemmer, der er afgivet på lister og kandidater.

Oplysningerne om hvem der har afgivet en elektronisk stemme registreres på valglisterne, der printes og udsendes til valgbestyrelserne. Oplysningerne om fordelingen af stemmer på de opstillede lister og kandi-

dater tilgår - ligesom de brevstemmer, der er afgivet på kommunernes folkeregistre - valgbestyrelsen i en forsejlet kuvert, der brydes i forbindelse med opgørelsen af valgets resultat.

Når e-brevstemmerne er opgjort og afsendt til valgbestyrelserne tømmes valgsystemet fuldstændigt for personhenførbare oplysninger, dvs. indenfor en periode af 20-30 dage inklusive de 10 dage systemet er åbent for borgerne.

Det vil kun være muligt at afgive sin stemme én gang i løbet af e-brevstemmeperioden. E-brevstemmen er bindende og kan ikke ændres. Bringes sognebåndsløsningen til ophør efter, at der er afgivet en e-brevstemme i den menighedsrådsvalgkreds, hvor sognebåndsløseren har valgt at udøve sin valgret, er denne stemmeafgivelse bindende. Det betyder, at sognebåndsløseren efter en opsigelse af sin sognebåndsløsning, ikke efterfølgende kan afgive en stemme i bopælssognet, såfremt der inden sognebåndsløsningens ophør er afgivet en elektronisk stemme i sognebåndsløserensognet.

Når valget er optalt indpakkes og forsejles stemmesedlerne. Valgbestyrelsen afleverer pakkerne til menighedsrådet, der opbevarer dem indtil klagefristen (1 uge efter valgdagen) er udløbet, eller klage over valget endeligt er afgjort, jf. valgcirkulæret. Endvidere afleverer valgbestyrelsen valglister og valgkort til kommunens folkeregister inden udgangen af november måned. Kommunen kvitterer for modtagelsen og foranlediger derefter materialet makuleret.

Er der indgivet klage over valget, afleveres valglister og valgkort dog først til folkeregisteret, når klagen er endelig afgjort. Der vil i cirkulære nr. 31 om valg til menighedsråd af 16. april 2004 blive indsat nærmere bestemmelser herom. Disse bestemmelser i valgcirkulæret vil blive suppleret med en bestemmelse om, at det print over e-brevstemmernes fordeling, som valgbestyrelsen har modtaget til brug for opgørelse af valgets resultat, skal afleveres til menighedsrådet på samme vis som stemmesedlerne og tilintetgøres på samme vis og samme tidspunkt som disse. Da valgsystemet er tømt for personhenførbare oplysninger er der således, kun efterladt oplysninger, som hvis der var tale om manuelt afgivne brevstemmer.

I forbindelse med valgklagesager vil en valgklage, der fremsættes af en vælger, der har afgivet en e-brevstemme kunne behandles på de samme vilkår og forudsætninger, som en klage over en stemme afgivet via en almindelig brevstemme eller på valgdagen.

Muligheden for at e-brevstemme vil kunne være medvirkende til at sætte øget fokus på valg til menig-

hedsråd, og vil samtidig kunne give værdifulde erfaringer til brug for den rapport om elektroniske valg, som Videnskabsministeren har ønsket udarbejdet. Endelig vil det kunne være medvirkende til, at flere borgere anskaffer sig en digital signatur (OCES) og derved også får mulighed for at benytte sig af anden offentlig e-service.

Efter gennemførelsen af menighedsrådsvalget i 2008 er det hensigten, at Kirkeministeriet tager initiativ til, at der iværksættes en evaluering af valgforløbet omkring e-brevstemning.

#### *4. De økonomiske og administrative konsekvenser for staten, regioner og kommuner*

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner.

Udgiften til etablering af muligheden for at afgive elektronisk e-brevstemme samt elektronisk registrering af sognebåndsløser, indenpastoratsflyttere og sognepræsters valgret med henblik på afskaffelse af hoved- og supplementsvalgliste forventes at være ca. 2,2 mio. kr. (heraf kr. 200.000 til en foranalyse, hvorefter endeligt budget fastlægges) og afholdes af Folkekirkens fællesfond.

Til sammenligning koster det ca. 20 mio. kr. for de lokale enheder tilsammen at afholde menighedsrådsvalget. Hvert af de ca. 2.121 menighedsråd vil efter ordningens etablering kunne spare udgiften til de manuelle sognebåndsløserprotokoller, der koster henholdsvis kr. 310 (præstens protokol) og kr. 225 (valgbestyrelsens protokol) – i alt ca. 1.134.735 kr.

Systemet vil administrativt betyde en lettelse for såvel sognepræster som valgbestyrelser både generelt og i forbindelse med valg til menighedsråd. Afhængig af antallet af valgberettigede, der benytter sig af muligheden for at e-brevstemme, vil kommunernes arbejdsbyrde i relation til menighedsrådsvalg dog blive

mindsket. Det sker som følge af, at det er kommunernes folkeregistre, der i dag varetager den almindelige brevstemmeafgivning.

#### *5. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet*

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

#### *6. De administrative konsekvenser for borgerne*

Lovforslagets mulighed for at afgive elektronisk brevstemme vil gøre valgdeltagelsen lettere for alle borgere med adgang til Internettet.

#### *7. De miljømæssige konsekvenser*

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

#### *8. Forholdet til EU-retten*

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

#### *9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.*

Lovforslaget har i perioden 18. maj til 1. juli 2007 været i høring hos følgende: Landets biskopper og stifter, Landsforeningen af Menighedsråd, Den danske Præsteforening, Danmarks Provsteforening, Danmarks Kordegneforening, Kommunernes Landsforening, KMD A/S, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Videnskabsministeriet, Finansministeriet og Datatilsynet.

Ved høringsfristens udløb var der modtaget svar fra alle biskopper og stifter, Landsforeningen af Menighedsråd, Den danske Præsteforening, Danmarks Provsteforening, Danmarks Kordegneforening, Kommunernes Landsforening, KMD A/S, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Videnskabsministeriet, Finansministeriet, Datatilsynet, Nyborg Provstiudvalg og 4 menighedsråd.

## 10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Elektronisk brevstemme vil kunne afgives i hjemmet uden, at borgeren skal henvende sig til det lokale folkeregister derom.	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser*

I lovforslagets bilag 1 er de foreslåede bestemmelser sammenholdt med de gældende regler.

*Til § 1*

Til nr. 1

Med denne bestemmelse præciseres det, at valgbestyrelsen skal nedsættes i forbindelse med menighedsrådets konstituerende møde.

Til nr. 2

Med den foreslåede ændring præciseres det, at en klage skal indgives skriftligt og senest ugedagen efter valget. Med den foreslåede tilføjelse præciseres valglovens § 6, stk. 3, så det udtrykkeligt fremgår, at klagefristen ikke kun vedrører klager over selve valget, men også klager over valgbestyrelsens afgørelser i forbindelse med valget.

Til nr. 3

Forslaget er en konsekvens af forslaget til ændring af valglovens § 8.

Til nr. 4 (§ 8)

*Stk. 1* viderefører den gældende § 8, stk. 1. Bestemmelsen fastlægger hvor vælgeren kan optages på valglisten i forbindelse med menighedsrådsvalg.

*Stk. 2* ændrer fristen for, hvornår vælgeren kan optages på valglisten fra 18 til 11 dage før valgdagen. Samtidig afskaffes begrebet hovedvalgliste (og dermed også supplementsvalgliste), således at valgbestyrelsen fremover kun skal forholde sig til en valgliste, som er elektronisk berigtiget ved valgbestyrelsens modtagelse.

*Stk. 3* fastlægger at vælgere, som flytter inden for menighedsrådskredsen og senest anmelder adresseændring senest 11 dage før valgdagen, skal opføres på valglisten under nye bopælsadresse.

*Stk. 4* fastlægger at vælgere, som flytter inden for menighedsrådskredsen og senere end 11 dage før valgdagen har anmeldt flytning, skal opføres på valglisten under den hidtidige bopælsadresse.

*Stk. 5* viderefører den gældende § 8, stk. 5, og fastslår at valglisterne udarbejdes på grundlag af oplysninger i CPR.

*Stk. 6* giver kirkeministeren mulighed for administrativt at fastsætte regler om udarbejdelse af valglisten. Bestemmelsen giver således mulighed for, at kirkeministeren kan beslutte at indføre elektronisk berigtigede valglisten. Endvidere skabes der mulighed for, at kirkeministeren kan fastlægge regler om elektronisk afkrydsning af valglisterne.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 3.2.

Til nr. 5

I henhold til § 24 i lov om valg til menighedsråd, har kirkeministeren i valgcirculæret fastsat, at udskrift af beslutningsprotokollen skal være stiftsadministrationen i hænde senest to dage efter valgdagen. Det gælder uanset om valget aflyses som følge af, at der fire uger før valgdagen kun foreligger én gyldig kandidatliste.

Med lovforslagets § 1, nr. 5, harmoneres fristen for indlevering af en særlig stedfortræderliste i tilfælde af såkaldt »aftalevalg« med den i valgcirculæret fastsatte frist for aflevering af beslutningsprotokol, idet be-

mærkes, at det skema som anvendes som udskrift af beslutningsprotokollen giver mulighed for at angive de særlige personlige stedfortrædere.

### § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft 1. marts 2008 og først finder anvendelse i forbindelse med de ordinære valg til menighedsråd i november 2008.

Med lovforslagets § 2, stk. 2, skabes der hjemmel til, at der som et nyt alternativ til almindelig brevstemmeafgivning og afgivelse af stemme ved personligt fremmøde kan gives mulighed for at borgerne, ved menighedsrådsvalget i 2008, kan stemme over Internettet - såkaldt e-brevstemme.

Almindelig brevstemmeafgivning er en mulighed for de vælgere, som er forhindret i at møde frem på afstemningsstedet i det tidsrum, afstemningen finder sted, jf. § 25 i lov om valg til menighedsråd. Brevstemmeafgivning foregår ved, at man møder op, på en hvilken som helst kommunes folkeregister, jf. § 26, stk. 1, i lov om valg til menighedsråd. Derudover er der mulighed for at vælgere, som er indlagt på eller optaget i en række institutioner, boformer m.v. kan brevstemme dér, jf. lovens § 26, stk. 2, og at vælgere, der er indsat i en af Kriminalforsorgens anstalter eller

arresthuse, kan afgive brevstemme efter regler, fastsat af kirkeministeren, jf. lovens § 26, stk. 4. Hertil kommer mulighed for, at søfolk på danske skibe i udenrigsfart og personer ansat på danske havanlæg kan stemme på vedkommende skib eller havanlæg, jf. lovens § 26, stk. 6, og at vælgere her i landet, der på grund af sygdom eller manglende førlighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet på valgdagen, kan afgive brevstemme i hjemmet, medmindre de har mulighed for at stemme i en af de institutioner, boformer m.v., der er nævnt i § 26, stk. 2, jf. lovens § 27.

Muligheden for at e-brevstemme skal, i modsætning til de nugældende regler om brevstemning, gives til alle borgere med en digital signatur (OCES) og ikke kun til borgere, der af de grunde, der er opregnet i lovens § 26 og § 27, er forhindret i at møde frem på afstemningsstedet, herunder i det tidsrum, afstemningen finder sted.

For en nærmere beskrivelse af ordningen henvises der til de almindelige bemærkninger afsnit 3.3.

### § 3

Med bestemmelsen fastsættes det, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.



## Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

### Gældende formulering

### Lovforslaget

#### § 1

I lov om valg til menighedsråd, jf. lovbekendtgørelse nr. 610 af 6. juni 2007, foretages følgende ændringer:

**§ 6.** Valget forberedes og ledes af i hver valgkreds af en valgbestyrelse, der består af 3 medlemmer valgt efter forholdstal af og blandt menighedsrådets medlemmer. Deles en menighedsråds-kreds, vælger det hidtidige menighedsråd valgbestyrelsen for den nyoprettede kreds blandt dennes valgberettigede beboere.

*Stk. 2.* Menighedsrådet vælger valgbestyrelsens formand blandt dens medlemmer.

*Stk. 3.* Valgbestyrelsens afgørelser kan indbringes for biskoppen.

**§ 7.** Forud for hvert valg udarbejder valgbestyrelsen en valgliste over vælgerne i menighedsråds-kredsen. Har flere sogne eller kirkedistrikter fælles menighedsråd, udarbejdes særskilt valgliste for hvert af de pågældende sogne eller distrikter. Valglisten består af en hovedvalgliste og en supplementsvalgliste.

*Stk. 2.* Valgliste udarbejdes ikke, såfremt afstemning bortfalder efter § 16.

»**§ 8.** Vælgerne optages på valglisten i den menighedsråds-kreds eller det sogn eller kirkedistrikt, hvor de har fast bopæl.

*Stk. 2.* På valglisten optages vælgere, der senest 18.-dagen før valget er flyttet til menighedsråds-kredsen, og som senest på denne dag har anmeldt dette til folkeregistret.

**1.** I § 6 *stk. 1*, indsættes efter 2. pkt.: »Valgbestyrelsen vælges på menighedsrådets konstituerende møde.«

**2.** I § 6, *stk. 3*, indsættes efter »biskoppen,« »jf., § 30«.

**3.** § 7, *stk. 1, 3. pkt.*, ophæves.

**4.** § 8 affattes således:

»**§ 8.** Vælgerne optages på valglisten i den menighedsråds-kreds eller det sogn eller kirkedistrikt, hvor de har fast bopæl.

*Stk. 2.* På valglisten optages vælgere, der senest 11. dagen før valget er flyttet til menighedsråds-kredsen, og som senest på denne dag har anmeldt dette til kommunens folkeregister.

## Bilag til f. t. l. vedr. valg til menighedsråd

*Gældende formulering*

*Stk. 3.* På supplementsvalglisten optages vælgere, der ikke er optaget på hovedvalglisten, og som senest 7.-dagen før valget er flyttet til menighedsråds kredsen, og som senest på denne dag har anmeldt dette til folkeregistret.

*Stk. 4.* Vælgere, der senest 18.-dagen før valget er flyttet inden for menighedsråds kredsen, og som senest på denne dag har anmeldt dette til folkeregistret, skal optages på hovedvalglisten under den nye bopæl.

*Stk. 5.* Valglisten udarbejdes på grundlag af oplysningerne i det centrale personregister (CPR).

*Stk. 6.* Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om udarbejdelse af valglisten samt disses indretning.

**§ 16.** Foreligger der kl. 19 fire uger før valgdagen kun 1 gyldig kandidatliste, aflyser valgbestyrelsen afstemningen, og der gives stillerne adgang til senest 2 uger efter valgdagen at indlevere en særlig liste over de personer, der ønskes som stedfortrædere. I dette tilfælde kan stedfortræderne anføres som personlige.

*Lovforslaget*

*Stk. 3.* Vælgere, der senest 11. dagen før valget er flyttet fra én bopæl til en anden inden for samme menighedsråds kreds, og som senest denne dag har anmeldt dette til kommunens folkeregister, skal optages på valglisten under den nye bopæl.

*Stk. 4.* Vælgere, der senere end 11. dagen før valgdagen er flyttet fra en bopæl til en anden inden for samme menighedsråds kreds, eller som senere end denne dag har anmeldt flytningen til kommunens folkeregister, skal forblive optaget på valglisten under den hidtidige bopæl.

*Stk. 5.* Valglisten udarbejdes på grundlag af oplysninger i Det Centrale Personregister (CPR).

*Stk. 6.* Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om udarbejdelse af valglisten samt disses indretning, herunder om udfærdigelse af elektronisk berigtigede valglisten og elektronisk afkrydsning af valglisten.

5. I § 16, 1. pkt., ændres »2 uger« til: »2 dage«.

**§ 2**

Loven træder i kraft den 1. marts 2008.

*Stk. 2.* Kirkeministeren kan for menighedsrådsvalget 2008 fastsætte regler om muligheder for elektronisk brevstemmeafgivning for vælgere, som er indehavere af en digital signatur (OCES).

**§ 3**

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Til lovforslag nr. L 17. Skriftlig fremsættelse (4. oktober 2007)

**Kirkeministeren** (Bertel Haarder):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

*Forslag til lov om ændring af lov om valg til menighedsråd (Elektronisk berigtigede valglisten og elektronisk brevstemmeafgivning m.v.)*

(Lovforslag nr. L 17).

Formålet med lovforslaget er at imødekomme ønsker om at lette valgbestyrelsernes administrative arbejde ved menighedsrådsvalg samt at indhente erfaringer med elektroniske valg via muligheden for at afgive en elektronisk brevstemme.

Lovforslaget giver hjemmel til, at kirkeministeren kan beslutte, at der i forbindelse med valg til menighedsråd anvendes elektronisk berigtigelse af valglisten.

Berigtigelsen vil foregå forud for valgbestyrelsens modtagelse af valglisten og vil indebære en administrativ forenkling for såvel sognepræster som valgbestyrelserne i menighedsrådet.

Med lovforslaget afskaffes begreberne hovedvalgliste og supplementsvalgliste, således at valgbestyrelserne kun skal forholde sig til én valgliste på valgdagen. Denne valgliste vil med forslaget indeholde flere af de nødvendige oplysninger - f.eks. oplysninger om, hvor sognebåndsløserne, indenpastoratsflyttere og sognepræster har valgt at udøve deres valgret, og hvem der allerede har brevstemt elektronisk - end valglisten gør i dag og som derfor berigtiges manuelt.

For at muliggøre ovenstående vil Kirkeministeriet udvikle en elektronisk protokol (SBL-protokollen) til afløsning for de fysiske (papirform) sognebåndsløserprotokoller.

Konsekvensen af lovforslaget er derfor, at valgbestyrelsernes arbejdsbyrde mindskes betydeligt.

Det er ikke intentionen med lovforslaget, at valglisten skal foreligge elektronisk på valgdagen i forbindelse med menighedsrådsvalget 2008. Men set i lyset af den hurtige teknologiske udvikling anses det dog for hensigtsmæssigt, at den nødvendige hjemmel for anvendelse af elektronisk afkrydsning af valglisten tilvejebringes, således at der evt. kan anvendes elektronisk afkrydsning af valglisten i forbindelse med valg, der ligger efter menighedsrådsvalget i 2008.

Endelig gives der mulighed for, at kirkeministeren kan beslutte at give stemmeberettigede borgere med en digital signatur (OCES - "Offentlige Certifikater til Elektronisk Service" - som er den officielle offentlige anvendte digitale signatur) mulighed for at afgive en elektronisk brevstemme (e-brevstemme) ved menighedsrådsvalget i 2008. Afgivelsen af en elektroniske brevstemme er et alternativ til en almindelig brevstemme eller til at stemme ved personligt fremmøde på valgdagen.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de bemærkninger, der ledsager det, skal jeg indstille dette til velvillig behandling i det høje Ting.